

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

**IMPLIKASI GEJALA BULI TERHADAP EMOSI DAN TINGKAH LAKU
DALAM KALANGAN PELAJAR SEKOLAH MENENGAH
DI LUAR BANDAR**

MOHD RODZI BIN AKOB

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

**DISERTASI DIKEMUKAKAN BAGI MEMENUHI SYARAT UNTUK
MEMPEROLEH IJAZAH SARJANA PENDIDIKAN
PSIKOLOGI PENDIDIKAN**

(MOD PENYELIDIKAN DAN KERJA KURSUS)

**FAKULTI PEMBANGUNAN MANUSIA
UNIVERSITI PENDIDIKAN SULTAN IDRIS**

2019

05-4506832

pustaka.upsi.edu.my

Perpustakaan Tuanku Bainun
Kampus Sultan Abdul Jalil Shah

PustakaTBainun

ptbupsi

ABSTRAK

Kajian ini bertujuan untuk mengenal pasti implikasi buli terhadap emosi dan tingkah laku dalam kalangan pelajar di dua buah sekolah menengah di luar bandar. Kajian ini berbentuk kajian kes dengan menggunakan pendekatan kualitatif. Peserta kajian terdiri daripada lima orang pelajar iaitu tiga orang lelaki dan dua orang perempuan yang berumur di antara 13 hingga 17 tahun. Selain itu, peserta kajian tambahan terdiri daripada dua orang guru disiplin dan dua orang guru kaunseling dengan menggunakan teknik persampelan bertujuan. Instrumen kajian adalah berasaskan protokol temu bual yang mendalam dan menyeluruh secara tidak berstruktur. Data kajian telah dianalisis secara deskriptif dan naratif untuk mengenal pasti tema-tema yang muncul. Teknik triangulasi data daripada hasil temu bual pelajar dan guru, analisis dokumen seperti rekod disiplin, rekod kehadiran, dan rekod pencapaian akademik serta pemerhatian telah dilakukan bagi menentukan kesahan dan kebolehpercayaan. Dapatan kajian menunjukkan berlakunya kes buli dalam kalangan pelajar di sekolah menengah di luar bandar berdasarkan tema-tema utama yang muncul seperti kesan buli dari aspek emosi dan kesan buli ke atas tingkah laku. Dapatan kajian juga mendapati jenis buli yang lazim berlaku ialah buli emosi yang menyebabkan konflik dan krisis dari aspek perlakuan, pemikiran, dan perasaan pelajar yang menjadi mangsa buli. Kesimpulan kajian mendapati buli buli terhadap emosi lebih banyak berlaku berbanding buli tingkah laku. Implikasi kajian menunjukkan bahawa buli telah meninggalkan kesan negatif terhadap mangsa dari aspek emosi dan tingkah laku pelajar serta persepsi negatif mangsa buli terhadap dunia sebenar mereka.

IMPLICATIONS OF THE BULLY'S SYMPTOMS AGAINST EMOTIONAL AND BEHAVIOURAL PROBLEMS AMONG SECONDARY SCHOOL STUDENTS IN RURAL AREA.

ABSTRACT

This study aimed to identify bullying implications on emotions and behaviors problem among students in two secondary school in rural areas. This was a case study using a qualitative approach. The study participants consist of five students; three male and two female between age of 13 to 17. In addition two discipline teachers and two counseling teachers were selected using a purposive sampling technique. Research instruments used to collect data-depth and through unstructured interview protocols. The data analyzed descriptively and narratively in order to identify the themes. The data triangulated from student and teacher interviews, document analysis such as disciplinary records, attendance, academic achievement records and observations to determine the validity and reliability. Finding showed the occurrence of bullying cases among students in rural secondary school based on themes such as bullying effects on emotional aspects and bullying effects on behavior. The study also found that the most common type of bullying was emotional bullying that caused conflicts and crisis in the aspects of the behavior, thinking and feelings of the students who became the victims of bullying. The study concluded that bullying on emotions were more likely than physical bullying. This implications of the study showed that bullying had a negative impact on the victim from the emotional and behavioral aspects as well as their negative perception towards the real world.

KANDUNGAN

Muka Surat

PENGAKUAN PENYERAHAN TESIS / DISERTASI	ii
PENGHARGAAN	iii
ABSTRAK	iv
ABSTRACT	v
KANDUNGAN	vi
SENARAI JADUAL	xi
SENARAI RAJAH	xii

SENARAI SINGKATAN

BAB 1 PENGENALAN

1.1	Latar Belakang Kajian	1
1.2	Pernyataan Masalah	5
1.3	Objektif Kajian	14
1.4	Persoalan Kajian	14
1.5	Kerangka Kajian	16
1.6	Kepentingan Kajian	17
1.7	Batasan Kajian	19
1.8	Definisi Operasional	19
1.8.1	Buli	19
1.8.2	Mangsa Buli	20

1.8.3	Emosi	20
1.8.4	Tingkah laku	21
1.8.5	Pelajar Sekolah Menengah Luar Bandar	21
1.9	Kesimpulan	22

BAB 2 TINJAUAN LITERATUR

2.1	Pendahuluan	23
2.2	Faktor yang Mempengaruhi Tingkah Laku Buli Pelajar Sekolah Luar Bandar	24
2.2.1	Aspek Kognitif Mangsa Buli	24
2.2.2	Tingkah Laku Mangsa Buli	27
2.2.3	Persekitaran Sosial Mangsa Buli Sekolah	29
2.2.4	Krisis Identiti Mangsa Buli	34
2.2.5	Konflik Jiwa Mangsa Buli	34
2.3	Jenis-jenis Tingkah Laku Buli dalam Kalangan Pelajar Sekolah Menengah di Luar Bandar	36
2.4	Jenis-jenis Emosi Mangsa Buli Pelajar Sekolah Menengah di Luar Bandar	39
2.5	Teori yang Berkaitan	42
2.5.1	Teori Pembelajaran Sosial Bandura	42
2.5.2	Teori Psikososial Erikson	47
2.5.3	Teori Berkaitan Tingkah Laku Mangsa Buli dalam Kalangan Pelajar Sekolah Menengah di Luar Bandar	49
2.5.3.1	Mangsa Buli Pasif	49
2.5.3.2	Mangsa Buli Reaktif	50
2.6	Implikasi Buli Terhadap Pelajar Sekolah Menengah di Luar Bandar	51
2.6.1	Implikasi Terhadap Emosi Pelajar Sekolah Menengah Di Luar Bandar	52
2.6.1.1	Kajian Luar Negara	52

2.6.1.2 Kajian dalam Negara	58
2.6.2 Implikasi Terhadap Tingkah Laku Pelajar Sekolah Menengah di Luar Bandar	68
2.6.2.1 Kajian Luar Negara	68
2.6.2.2 Kajian dalam Negara	73
2.7 Kesimpulan	78

BAB 3 METODOLOGI KAJIAN

3.1 Pendahuluan	80
3.2 Reka Bentuk Kajian	81
3.3 Lokasi Kajian	82
3.4 Populasi dan Persampelan Kajian	83
3.5 Teknik Pengumpulan Data	85
3.5.1 Temu Bual	86
3.5.2 Analisis Dokumen	88
3.6 Teknik Penganalisisan Data	89
3.6.1 Analisis Temu Bual	90
3.6.2 Penyaringan dan Pengekoden Data	91
3.7 Kesahan dan Kebolehpercayaan	93
3.8 Kajian Rintis	97
3.9 Rumusan	98

BAB 4 DAPATAN KAJIAN

4.1 Pendahuluan	100
4.2 Latar Belakang Peserta Kajian	100
4.3 Dapatan Kajian	101
4.3.1 Dapatan Kajian kepada Persoalan Kajian 1	102
4.3.1.1 Faktor Pelajar dibuli	102

4.3.1.2 Kurang Pengawasan	107
4.3.1.3 Pengaruh Media Massa	112
4.3.1.4 Rumusan Dapatan Kajian Kepada Persoalan Kajian 1	115
4.3.2 Dapatan Kajian Kepada Persoalan Kajian 2	117
4.3.2.1 Buli Secara Verbal	
4.3.2.2 Buli Secara Penderaan	124
4.3.2.3 Rumusan Dapatan Kajian Kepada Persoalan Kajian 2	131
4.3.3 Dapatan Kajian Kepada Persoalan Kajian 3	132
4.3.3.1 Sentuhan Fizikal	132
4.3.3.2 Penderaan Fizikal	138
4.3.3.3 Rumusan Dapatan Kajian Kepada Persoalan Kajian 3	142
4.3.4 Dapatan Kajian Kepada Persoalan Kajian 4	143
4.3.4.1 Efikasi Kendiri Rendah	143
4.3.4.2 Kesukaran Akademik	152
4.3.4.3 Tekanan dan Ancaman	155
4.3.4.4 Tingkah Laku Distraktif	161
4.3.4.5 Tingkah Laku Disruptif	163
4.3.4.6 Kebergantungan Berlebihan	171
4.3.4.7 Rumusan Dapatan Kajian Kepada Persoalan Kajian 4	175
4.3.5 Rumusan Dapatan Kajian	181
4.3.6 Dapatan Analisis Dokumen	184
4.3.6.1 Peserta Kajian Pertama	184

4.3.6.2 Peserta Kajian Kedua	185
4.3.6.3 Peserta Kajian Ketiga	185
4.3.6.4 Peserta Kajian Keempat	186
4.3.6.5 Peserta Kajian Kelima	186
4.3.6.6 Ulasan Analisis Dokumen	186
4.4 Rumusan	187

BAB 5 RUMUSAN DAN PERBINCANGAN

5.1 Pendahuluan	189
5.2 Ringkasan Kajian	190
5.3 Perbincangan Dapatan Kajian	192
5.3.1 Faktor Menyebabkan Pelajar Dibuli	195
5.3.2 Kajian Terhadap Aspek Jenis Buli Emosi	201
5.3.3 Kajian Terhadap Jenis Buli Tingkah Laku	204
5.3.4 Implikasi Buli Terhadap Emosi dan Tingkah Laku	206
5.4 Implikasi Kajian	212
5.4.1 Implikasi Kajian Secara Teoritikal	213
5.4.2 Implikasi Kajian dari Perspektif Pengkaji Terhadap Mangsa Buli dalam Dunia Sebenar	217
5.5 Sumbangan Kajian	222
5.6 Cadangan Tentang Kajian Lanjutan	224
5.7 Penutup	224

RUJUKAN	226
----------------	-----

LAMPIRAN	241
-----------------	-----

SENARAI JADUAL

No. Jadual	Muka Surat
3.1 Contoh Kod-kod Terhadap Tema Dapatan Kajian	92
3.2 Skala Persetujuan Cohen Kappa	95

SENARAI RAJAH

No. Rajah	Muka Surat
1.1 Kerangka Kajian	16
3.2 Proses Analisis Dokumen	89
4.1 Sub Tema Faktor Pelajar Dibuli	107
4.2 Sub Tema Kurang Pengawasan	112
4.3 Sub Tema Pengaruh Media Massa	114
4.4 Faktor Mangsa Buli	116
4.5 Sub Jenis Buli Verbal	123
4.6 Sub Jenis Penderaan	130
4.7 Sub Jenis Buli Secara Penderaan	131
4.8 Sub Tema Sentuhan Fizikal	137
4.9 Sub Tema Penderaan Fizikal	141
4.10 Jenis Buli Tingkah Laku	142
4.11 Implikasi Buli Terhadap Efikasi Kendiri	151
4.12 Sub Implikasi Buli Terhadap Aspek Kesukaran Akademik	155
4.13 Sub Implikasi Buli Terhadap Aspek Tekanan dan Ancaman	160
4.14 Sub Implikasi Buli Terhadap Tingkah Laku Destruktif	163
4.15 Sub Implikasi Buli Terhadap Tingkah Laku Disruptif	170
4.16 Sub Implikasi Buli Terhadap Tingkah Laku Keperbantungan Berlebihan	175

4.17	Implikasi Buli	176
4.18	Implikasi Buli Terhadap Emosi dan Tingkah Laku	181
5.1	Dapatan Keseluruhan Dari Aspek Faktor Dibuli, Jenis-jenis Buli Dan Implikasi Buli Terhadap Pelajar Sekolah Luar Bandar	195
5.2	Faktor Menyebabkan Pelajar Dibuli	200
5.3	Jenis-jenis Buli Emosi yang Lazim	204
5.4	Jenis-jenis Tingkah Laku yang Lazim	206
5.5	Implikasi Gejala Buli Terhadap Emosi dan Tingkah Laku Mangsa Buli	212

SENARAI SINGKATAN

WHO	Pertubuhan Kesihatan Sedunia
KBS	Kementerian Belia dan Sukan
HEM	Hal Ehwal Murid
KPM	Kementerian Pendidikan Malaysia
LPPKN	Lembaga Penduduk Dan Pembangunan Keluarga
PDPC	Pengajaran dan Pemudah Caraan
FELDA	Lembaga Kemajuan Tanah Persekutuan

BAB 1

PENGENALAN

1.1 Latar Belakang Kajian

Sekolah merupakan sebuah institusi pendidikan formal yang amat penting dalam membekalkan ilmu dan mendidik keperibadian remaja dalam sesebuah negara. Ianya merupakan sumber yang membekalkan aset utama negara dari segi modal insan yang bakal mencorakkan masa hadapan negara. Sekolah bukan sahaja sebagai tempat untuk mendapatkan pendidikan akademik dan kemahiran, sekolah merupakan tempat untuk mendidik, mengasuh, membentuk dan membentuk jati diri serta semangat patriotisme dalam diri pelajar. Namun, apa yang berlaku dengan berleluasa dewasa ini ialah gejala buli yang sering mendapat liputan di media massa. Isu gejala buli dan masalah disiplin dilaporkan semakin menjadi-jadi baik di sekolah-sekolah rendah dan juga sekolah menengah (Azizi, 2011). Oleh yang demikian, kerjasama semua pihak dalam memikul

tanggungjawab yang besar dalam menentukan kemenjadian dalam kalangan generasi muda ini pada masa hadapan.

Pelbagai isu kes buli dapat lihat melalui pembacaan dan siaran televisyen yang memaparkan kejadian-kejadian buli yang sering berlaku dalam persekitaran sekolah. Terdapat juga kes yang menyebabkan kematian hanya kerana dibuli dan dibelasah dengan teruk oleh golongan yang tidak bertanggungjawab ini. Sikap suka membuli ini telah menjadi semakin kronik dan mangsa buli pula semakin tiada tempat untuk mengadu terutamanya di sekolah. Gejala buli merupakan masalah disiplin yang serius dalam kalangan pelajar di negara kita bukanlah perkara asing. Ini berdasarkan laporan media terhadap beberapa kes buli. Baru-baru ini terdapat beberapa kes membabitkan sebilangan pelajar di beberapa sekolah asrama penuh. Kes sebegini juga tidak terhad berlaku di sekolah asrama penuh, malah juga sangat popular di sekolah harian (Berita Harian, Julai 2017). Buli merupakan sejenis tingkah laku dominasi yang dilakukan berulang kali secara psikologi atau fizikal daripada seorang atau kumpulan yang lebih berkuasa kepada seseorang yang kurang kuasa. Mangsa buli selalunya mempunyai ciri-ciri tertentu yang menyebabkan pembuli mudah mengesan dan bertindak membuli mereka (Wolke & Lereya, 2014).

Oleh yang demikian, perkembangan kes buli ini seiring dengan kemajuan dan pembangunan negara. Menurut statistik yang dikeluarkan oleh Pusat Informatik Kesihatan, Kementerian Kesihatan untuk tempoh lima tahun (2010-2014), memperlihatkan sejumlah 338 kematian di hospital-hospital akibat daripada perbuatan mencederakan diri atau '*intentional self-harm*'. Kementerian Kesihatan Malaysia (2015). Menurut laporan ini lagi, tingkah laku bunuh diri boleh berlaku akibat pelbagai

faktor kompleks yang saling berkait antaranya gangguan mental terutamanya kemurungan akibat tekanan perasaan. Beberapa kajian oleh Pertubuhan Kesihatan Sedunia (WHO) dan Bank Dunia mengenal pasti kemurungan adalah penyakit keempat paling serius dalam melumpuhkan jiwa seseorang di dunia (Christopher, Armitage, Maria Panagioti, Wirda Abdul Rahim & Richard Rowe, 2015).

Persoalannya, di manakah nilai kemanusiaan yang ada pada masyarakat kita yang hanya menuding jari bagi pihak yang terlibat. Mereka hanya diam membisu tidak mengambil langkah bagi membendung kes buli ini sehingga ke akar umbi. Kejadian buli di sekolah luar bandar merupakan masalah disiplin yang sukar dibanteras dan ianya telah memberikan kesan negatif kepada emosi dan tingkah laku mangsa buli dalam kalangan pelajar sekolah (Khadijah, 2013).

Jika dilihat kepada statistik peningkatan kadar masalah sosial dan peningkatan kadar jenayah dalam kalangan pelajar sekolah luar bandar dewasa ini, telah menimbulkan keraguan dan membimbangkan ibu bapa yang mempunyai anak-anak yang bersekolah. Perkara ini turut memberi impak negatif terhadap kredibiliti dan peranan sekolah sebagai agen kawalan sosial yang seharusnya berperanan dalam membentuk moral (emosi) dan tingkah laku generasi muda. Oleh yang demikian, tidak adil sekiranya masyarakat sekeliling hanya menuding jari kepada ibu bapa ataupun guru sekolah apabila berlakunya perlakuan buli dalam kalangan pelajar sekolah (Zulfikri, Yohan & Haris, 2014).

Walaupun pelbagai peraturan, undang-undang dan peningkatan tahap disiplin telah dilakukan oleh pihak sekolah, namun perbuatan salah laku pelajar tetap berlaku dan semakin meningkat dari tahun ke tahun lantas membimbangkan semua pihak. Menurut laporan oleh Sektor Pembangunan Kemanusiaan Unit Hal Ehwal Murid, sepuluh jenis tingkah laku jenayah dalam kalangan murid sekolah menengah ialah berunsur jenayah, berunsur kelucahan, kekemasan diri, tidak pentingkan masa, kurang sopan, vandalisme, ponteng sekolah, kenakalan, buli dan menghisap rokok (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2013).

Justeru, perlakuan buli pada dasarnya adalah sejenis tingkah laku penyalahgunaan kuasa. Tingkah laku buli merupakan perbuatan yang berulang kali dilakukan terhadap individu mangsa buli. Mangsa buli ini tidak mempunyai keupayaan untuk mempertahankan dirinya dalam situasi yang sebenar. Oleh yang demikian, mangsa buli akan sentiasa berada dalam keadaan ketakutan dan kesakitan semasa dibuli. Lantaran itu, mereka juga diserang perasaan fobia terhadap ancaman akan dibuli lagi pada masa hadapan. Oleh sebab itu, mangsa buli akan mengalami kemerosotan dalam perhubungan dengan orang lain, menghadapi masalah dari segi nilai diri, kesan aspek psikologi, pencapaian akademik yang rendah dan efikasi diri yang rendah dalam kalangan pelajar sekolah menengah di luar bandar (Fathilah Akmal, Mohd Mahzan & Abdul Razaq, 2016).

Oleh hal yang demikian, kajian berbentuk kualitatif ini dijalankan untuk melihat perlakuan buli boleh mendatangkan kesan yang sangat besar terhadap emosi dan tingkah laku pelajar dan keselamatan di sekolah. Perlakuan buli dikenal pasti sebagai situasi serangan oleh satu pihak kepada satu pihak lain di mana, penyerang kelihatan

lebih berkuasa daripada mangsa yang biasanya jarang membalas atau tidak membalas semula. Bentuk perlakuan buli yang wujud secara langsung atau tidak langsung telah memberikan implikasi negatif kepada perkembangan dan pertumbuhan pelajar sama ada yang menjadi mangsa buli atau mereka yang terlibat dengan perlakuan buli ini. Apa yang membimbangkan menurut Azlina (2010), kesan psikologi terhadap mangsa buli dalam kalangan pelajar sekolah menengah di luar bandar yang boleh mendorong kepada perkara yang tidak diingini seperti bunuh diri, terbabit dalam aktiviti kurang sihat dan masalah sosial. Mangsa yang tidak berkelakuan agresif terhadap orang lain akan berubah menjadi cepat cemas dan tertekan. Ia juga boleh mendorong mangsa untuk membunuh diri.

Berdasarkan perkembangan semasa, bilangan kes buli yang dilaporkan adalah rendah berbanding seramai lima juta orang pelajar di seluruh negara. Statistik ini hanya berdasarkan fakta kes yang dilaporkan. Menurut hasil Kajian Kesihatan dan Morbiditi Kebangsaan pada tahun 2015 menunjukkan kira-kira 4.2 juta rakyat Malaysia yang berumur 16 tahun ke atas atau 29.2 peratus daripada jumlah penduduk mengalami masalah emosi. Jumlah tersebut menimbulkan kebimbangan pelbagai pihak kerana telah menunjukkan peningkatan sebanyak 11.2 peratus berbanding tahun 2006. Menurut kajian ini juga telah memperlihatkan masalah yang lebih serius dalam kalangan pelajar apabila nisbah mereka yang menghadapi masalah emosi telah meningkat daripada satu dalam sepuluh orang pada tahun 2011 kepada satu dalam lima individu pada 2016 (Kementerian Kesihatan Malaysia, 2016).

Menurut laporan media massa, kes-kes disiplin itu termasuklah kes berat seperti kelakuan berunsur jenayah, buli, kelucahan, ponteng sekolah serta kes-kes disiplin ringan. Bagi kes buli sehingga Jun 2017, rekod menunjukkan sebanyak 872 kes dicatatkan. Walaupun sesetengahnya dianggap terpencil dan bukan berterusan sepanjang tahun, pihak Kementerian Pendidikan tetap memandang serius kes berkaitan buli (Kementerian Pelajaran Malaysia, 2013).

Selaras dengan itu, menurut Siti Hajar Mohamad dan Yahya Don (2016) institusi sekolah dilihat sebagai satu sumber utama modal insan untuk melahirkan pelajar yang cemerlang dan berdaya tahan dalam pelbagai aspek, sama ada dari segi kepimpinan, akademik, sukan dan kemahiran yang pelbagai. Oleh yang demikian, dengan peningkatan isu gejala buli yang melibatkan pelajar sekolah menengah di luar bandar

semakin mendapat liputan luas dalam kalangan media massa telah menyebabkan masyarakat menganggap golongan pelajar sekolah sebagai liabiliti berbanding aset kepada negara. Insiden buli yang berlaku sejak kebelakangan ini dalam kalangan pelajar sekolah menengah di luar bandar juga sering dilaporkan oleh media-media tempatan yang mana rata-rata hanya membabitkan pelajar lelaki. Namun insiden buli ini juga wujud dalam kalangan pelajar wanita di sekolah. Sebenarnya, adalah tidak mustahil untuk kes buli ini berlaku dalam kalangan pelajar perempuan pada masa kini.

Berdasarkan kepada kajian oleh Fatimah (2015), pelajar yang berusia 18 tahun ke bawah mempunyai perasaan ingin tahu yang tinggi. Justeru, mereka mencuba dan melakukan kegiatan seperti buli. Selaras dengan kepesatan dunia kini, pelajar sekolah menengah di luar bandar yang hidup dalam keadaan yang kurang kondusif dan sifat keperibadian yang kurang baik boleh mengakibatkan timbulnya berbagai-bagai

penyimpangan tingkah laku dan emosi dan perbuatan-perbuatan negatif yang melanggar aturan dan norma-norma masyarakat. Sebagai contoh, mereka terbabit dalam aktiviti kurang sihat, masalah sosial serta cubaan membunuh diri apabila mengalami kemurungan yang teruk.

Menurut laporan oleh Sektor Pembangunan Kemanusiaan Unit Hal Ehwal Murid (HEM), sepuluh jenis tingkah laku jenayah dalam kalangan murid menengah ialah berunsur jenayah, berunsur kelucahan, kekemasan diri, tidak pentingkan masa, kurang sopan, laku musnah, ponteng sekolah, kenakalan, buli dan menghisap rokok. Statistik menunjukkan gejala buli (3.88%) melibatkan 4159 orang pelajar merupakan tingkah laku delinkuen terendah diikuti perlakuan gegsterisme jenayah (13.36%) membabitkan 14321 orang pelajar (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2013).

Berdasarkan kepada statistik oleh Lembaga Penduduk dan Pembangunan Keluarga Negara (2014) pula telah mendapati 11.7 peratus remaja merokok setiap hari, 3.9 peratus pergi ke pusat snuker sekali dalam beberapa bulan, 1.5 peratus yang pergi ke kelab malam sekali dalam beberapa bulan, 6.7 peratus remaja bersosial hingga larut malam sekali dalam seminggu dan 12.5 peratus pergi ke pusat karaoke sekali dalam beberapa bulan. Ternyata tempat hiburan seperti ini telah tumbuh seperti ceendawan selepas hujan di kawasan luar bandar. Namun begitu, peratusan yang sangat rendah dicatatkan bagi kes menyertai dan meminum minuman keras/beralkohol, kegiatan lumba haram, penagihan dadah dan ketagihan menghidu gam. Jika dilihat kepada permasalahan kajian ini, pengaruh aktiviti sosial melampau dalam kalangan rakan sebaya pelajar sekolah menengah luar bandar boleh menyebabkan remaja mudah terlibat dengan perkara-perkara negatif seperti bersosial hingga larut malam dengan

mengunjungi kelab malam, pusat snuker, pusat karaoke, menyertai kegiatan lumba haram, merokok, menggunakan dadah, menghidu gam dan meminum minuman keras. Akibat daripada faktor kebebasan berdasarkan tingkah laku di atas menyebabkan golongan pelajar ini tidak dapat berfikir secara rasional lantas mendorong mereka menjadi pembuli dalam kalangan mereka sendiri terutamanya dalam kalangan pelajar sekolah menengah di luar bandar.

Menurut Amin Al Haadi (2013) dalam kajiannya telah menjelaskan bahawa terdapat juga kesan fizikal dilihat dalam jangka masa pendek kepada mangsa buli. Kesan ini menyebabkan pelbagai kesukaran dihadapi oleh mangsa buli. Pendapat ini menyokong dapatan oleh Omoteso (2010) yang menyatakan tentang sifat seorang mangsa buli biasanya seorang yang pasif, pendiam, berhati-hati, sensitif dan mudah menangis. Tahap keyakinan diri mereka juga rendah dan imej diri yang kurang menarik. Mangsa buli juga mempunyai sikap tidak suka melawan dan mempunyai fizikal yang lemah berbanding rakan sekelas mereka. Mereka juga tidak mempunyai kawan. Mangsa yang sedang dibuli mengalami satu atau lebih daripada perkara berikut iaitu ketidak hadiran ke sekolah yang kronik, kemerosotan prestasi akademik, peningkatan perasaan untuk menentang, kesunyian serta rasa disingkirkan dan timbul rasa ingin membunuh diri. Perkara ini juga disokong oleh pandangan Lereya, Winsper, dan Heron (2013) bahawa mangsa buli juga menunjukkan peningkatan perbuatan mencederakan diri sendiri (*self harm*) dan kecenderungan untuk membunuh diri.

Oleh yang demikian, sekiranya perkara ini tidak ditangani dengan sebaiknya pelbagai isu tingkah laku negatif ini, mungkin akan mendorong kepada tingkah laku devian dalam kalangan pelajar sekolah menengah di luar bandar yang mendatangkan

masalah besar kepada masyarakat dan negara di masa hadapan. Misalnya, beberapa kes jenayah yang membabitkan pelajar seperti buli, peras ugut, seks bebas, rogol, ketagihan dadah dan membunuh telah cukup mendatangkan kegusaran kepada seluruh masyarakat Malaysia (Mazlili, 2013). Maka, pelbagai masalah yang kian membimbangkan ini perlu ditangani segera dengan pendekatan terbaik agar tidak terus menular dan menambah kebimbangan sedia ada dalam kalangan masyarakat.

Umum mengetahui bahawa tingkah laku buli boleh meninggalkan kesan negatif sepanjang hayat terhadap mangsa. Tingkah laku buli telah menimbulkan masalah kepada golongan pelajar dan kesan buli ini akan memberikan impak negatif dalam kehidupan seharian mereka. Mangsa buli juga akan mengalami situasi sukar seperti tekanan, kebimbangan, rendah diri, masalah hubungan sosial, menjadi cemas, tertekan, bersifat agresif, kecederaan fizikal, psikologi, sosial, atau mengasingkan diri dari masyarakat dan kesan yang paling teruk sehingga ada yang melakukan perubahan membunuh diri (Schneider, Smith, dan O'Donnell, 2013). Dapatan tersebut menyokong pendapat Azlina (2010), yang menyatakan kesan psikologi terhadap mangsa buli apabila ia boleh mendorong kepada perkara yang tidak diingini seperti bunuh diri, terbabit dalam aktiviti kurang sihat dan masalah sosial. Mangsa yang tidak berkelakuan agresif terhadap orang lain akan berubah menjadi cepat cemas dan tertekan. Ia juga boleh mendorong mangsa untuk membunuh diri seperti mana yang dilaporkan di dalam negara dan negara lain seperti Jepun, Korea Selatan, Kanada, Norway, England, Hong Kong dan Amerika Syarikat.

Menurut Jamal Safri, Faridah dan Zuria (2010), mangsa buli ialah seseorang yang menjadi sasaran bagi berbagai tingkah laku agresif. Dengan kata lain, mangsa buli ialah orang yang dibuli atau sasaran pembuli. Pelajar yang sering menjadi mangsa buli biasanya menonjolkan ciri-ciri tingkah laku internal seperti bersikap pasif, sensitif, pendiam, lemah dan tidak akan membalas sekiranya diserang atau diganggu. Secara umum, pelajar-pelajar yang menjadi mangsa buli kerana mereka memiliki kepercayaan diri dan penghargaan diri (*self esteem*) yang rendah.

Menurut Aslina (2013), mangsa buli mengalami lebih banyak kesan-kesan dalaman seperti tidak gembira, tertekan, keliru, kebimbangan dan tahap kendiri yang rendah berbanding pembuli. Oleh yang demikian, kita mendapati mangsa buli mengalami pengalaman yang memalukan dan menyakitkan dan lebih menunjukkan tanda-tanda kemahiran sosial yang negatif berbanding pelajar yang tidak terlibat langsung. Oleh yang demikian, hal ini akan memberi kesan terhadap pencapaian akademik mereka terutamanya kepada mangsa buli pasif yang kronik. Ianya juga akan mendatangkan kesan secara tidak langsung kepada hubungan sosial dari aspek emosi dan tingkah laku mereka dengan ahli keluarga dan kawan-kawan apabila mereka dewasa.

Menurut hasil kajian oleh Harlow & Roberts (2010), mendapati buli di sekolah telah memberikan pelbagai implikasi negatif terhadap pelajar seperti tahap kepercayaan kendiri rendah, kesunyian, tekanan perasaan, kebimbangan, tidak hadir ke sekolah dan kesukaran dalam akademik. Menurut Lieberman dan Cowan (2011), mangsa buli siber mengalami tekanan sehingga hampir dua kali ganda lebih berkemungkinan untuk cuba membunuh diri dan keadaan ini terjadi kepada mangsa yang baru mengalami kes buli

dalam talian terutama golongan pelajar sekolah menengah di luar bandar. Ada juga dalam kalangan mangsa buli ini menggunakan dadah atau minuman keras untuk meredakan ketegangan akibat dibuli. (Department for Children, Schools and Families, 2013).

Berdasarkan kepada dapatan Vaillancourt, Mc Dougall, Hymel, dan Sunderani (2010), di dalam kajiannya telah menjelaskan bahawa stress akibat dibuli akan memberi tekanan kepada fungsi sistem imunisasi dan kajian mendapati bahawa hormon Cortisol akan menjadi penghubung antara dibuli dan kesihatan fizikal dan adalah menjadi kesukaran untuk mengasingkan antara otak dan tingkah laku.

Mangsa pasif selalu berada dalam kebimbangan dan rasa tidak selamat. Mereka juga mempunyai pandangan negatif terhadap diri mereka, pemalu, selalu bersendirian dan biasanya tidak mempunyai kawan yang rapat. Keadaan ini berlaku kerana mereka telah sedia dipinggirkan dalam kumpulan rakan sebaya Salmivalli (2010) dan kekurangan dalam kemahiran mengawal emosi (Sanchez, Ortega, & Menesini, 2012). Selain dari itu, tindakan mangsa buli yang pasrah membiarkan diri mereka dibuli tanpa mengetahui sebab mereka dibuli. Perkara ini menyebabkan mereka cenderung untuk menyalahkan diri sendiri, rasa malu, membentuk perasaan tidak berdaya dan menarik diri dari kumpulan rakan-rakan untuk bersendirian (Seligman 1975; Raja Azrul Hisham (2017).

Azyyati, Fariza & Salasiah (2013) dalam kajiannya telah memperlihatkan banyak sekolah yang berhadapan dengan masalah disiplin iaitu gejala salah laku pelajar yang serius terutama kes buli. Kemerosotan disiplin pelajar terutamanya pelajar sekolah

menengah perlu dipandang serius serta ditangani dengan segera oleh semua pihak agar ianya tidak berpanjangan. Sikap terbuka sesetengah sekolah yang mendedahkan kes salah laku pelajar mereka, perlu dipuji dan dicontohi. Namun terdapat banyak lagi pihak sekolah yang menyembunyikan kes ini demi menjaga nama baik mereka.

Mangsa buli menghadapi masalah dalam tabiat makan dan berat badan. Hal ini mungkin kerana mereka berasa susah hati atau risau tentang kejadian buli akan mendatangkan kecederaan fizikal, kecederaan kekal termasuk maut. Mangsa buli juga melalui fasa pengasingan daripada sosialisasi. Mereka sering menghadapi masalah dalam membina hubungan sosial dengan komuniti sekolah. Selain itu, kualiti akademik mangsa buli juga turut terjejas. Hal ini kerana mereka sukar untuk fokus dalam pelajaran kerana bimbang dengan ancaman buli yang mungkin akan berulang. Mangsa buli juga berisiko mengalami masalah kesihatan mental akibat daripada sentiasa berasa bimbang dan takut, akhirnya mereka akan mengalami tekanan perasaan yang mendorong kepada berlakunya kemurungan. Perbuatan buli di khalayak ramai juga menyebabkan ketidakeselesaian dan menjatuhkan air muka atau memalukan mangsa buli (Mohd Salim, Noor Hasmayuzee, Aney Marinda, Hanifah, Mohd Azmi & Nurhafizah, 2016).

Berdasarkan permasalahan kajian ini, pengkaji menemui sejumlah murid yang terbabit dalam permasalahan disiplin di seluruh negara adalah pada kadar 2.03 peratus setahun dalam tempoh lima tahun bermula 2012 hingga 2016. Menurutnya, kes disiplin yang direkodkan termasuk melakukan berunsur jenayah, buli, kelucahan, ponteng sekolah dan kes disiplin ringan seperti kekemasan diri, tidak pentingkan masa dan kurang sopan. Pada 2016, seramai 111 895 murid terbabit dengan salah laku disiplin

iaitu 95 046 orang membabitkan pelajar sekolah menengah dan 16 849 orang adalah murid sekolah rendah. Statistik menunjukkan gejala ponteng sekolah (16.18%) melibatkan 17 343 orang pelajar merupakan tingkah laku delinkuen tertinggi berdasarkan statistik kementerian (Kementerian Pendidikan Malaysia, 2013).

Sorotan daripada pernyataan masalah ini juga mendapati gejala buli ini sangat mempengaruhi emosi dan tingkah laku mangsa. Buli fizikal dapat disimpulkan merangkumi perbuatan seperti memukul, menumbuk, menyepak, mengugut, menampar, menarik, menolak, atau mencubit untuk menyebabkan kecederaan kepada mangsa. Perlakuan buli secara ganas mungkin membawa kematian kepada mangsa. Buli mental meliputi kata-kata menghina dan usik-usik yang menjejaskan psikologi dan emosi mangsa. Kedua-dua kategori buli sangat berbahaya memandangkan ianya memberi kesan kepada emosi serta pembangunan sosial seseorang pelajar (Fathilah Akmal et al., 2016).

Oleh sebab yang demikian, kita dapat melihat perlakuan buli telah memberikan implikasi yang sangat besar terhadap emosi dan tingkah laku pelajar dalam kalangan pelajar sekolah menengah di luar bandar. Tingkah laku buli telah dikenal pasti sebagai tindakan menyerang oleh satu pihak kepada pihak yang lain di mana, pembuli kelihatan lebih berkuasa dan berkeupayaan daripada mangsa yang dibuli. Mangsa buli biasanya jarang atau tidak akan membalas semula tindakan tersebut mungkin kerana takut. Mangsa buli mengalami pengalaman yang memalukan dan menyakitkan dan lebih menunjukkan tanda-tanda kemahiran sosial yang negatif berbanding pelajar yang tidak terlibat langsung. Hasil daripada perlakuan tingkah laku buli ini akan meninggalkan implikasi negatif terhadap perkembangan dan pertumbuhan pelajar sama ada yang

menjadi mangsa buli atau mereka yang terlibat dengan perlakuan buli ini (Amin Al Haadi, Azad Athahiri, Norsayyidatina, Wan Ahmad Zakry & Musa, 2017).

1.3 Objektif Kajian

Objektif kajian kajian kes ini secara khusus untuk:

- i. Mengetahui faktor-faktor yang mendorong pelajar sekolah menengah di luar bandar dibuli.
- ii. Mengetahui jenis-jenis buli yang mempengaruhi emosi pelajar sekolah menengah di luar bandar.
- iii. Mengetahui jenis-jenis buli yang mempengaruhi tingkah laku pelajar sekolah menengah di luar bandar.
- iv. Mengetahui implikasi jenis buli terhadap emosi dan tingkah laku pelajar sekolah menengah di luar bandar.

1.4 Persoalan Kajian

Berikutan daripada persoalan kajian ini, satu kajian telah dijalankan terhadap pelajar sekolah di kawasan luar bandar dengan memfokuskan kepada empat persoalan utama yang ingin diterokai iaitu:

- i. Apakah faktor-faktor yang mendorong pelajar sekolah menengah di luar bandar dibuli?

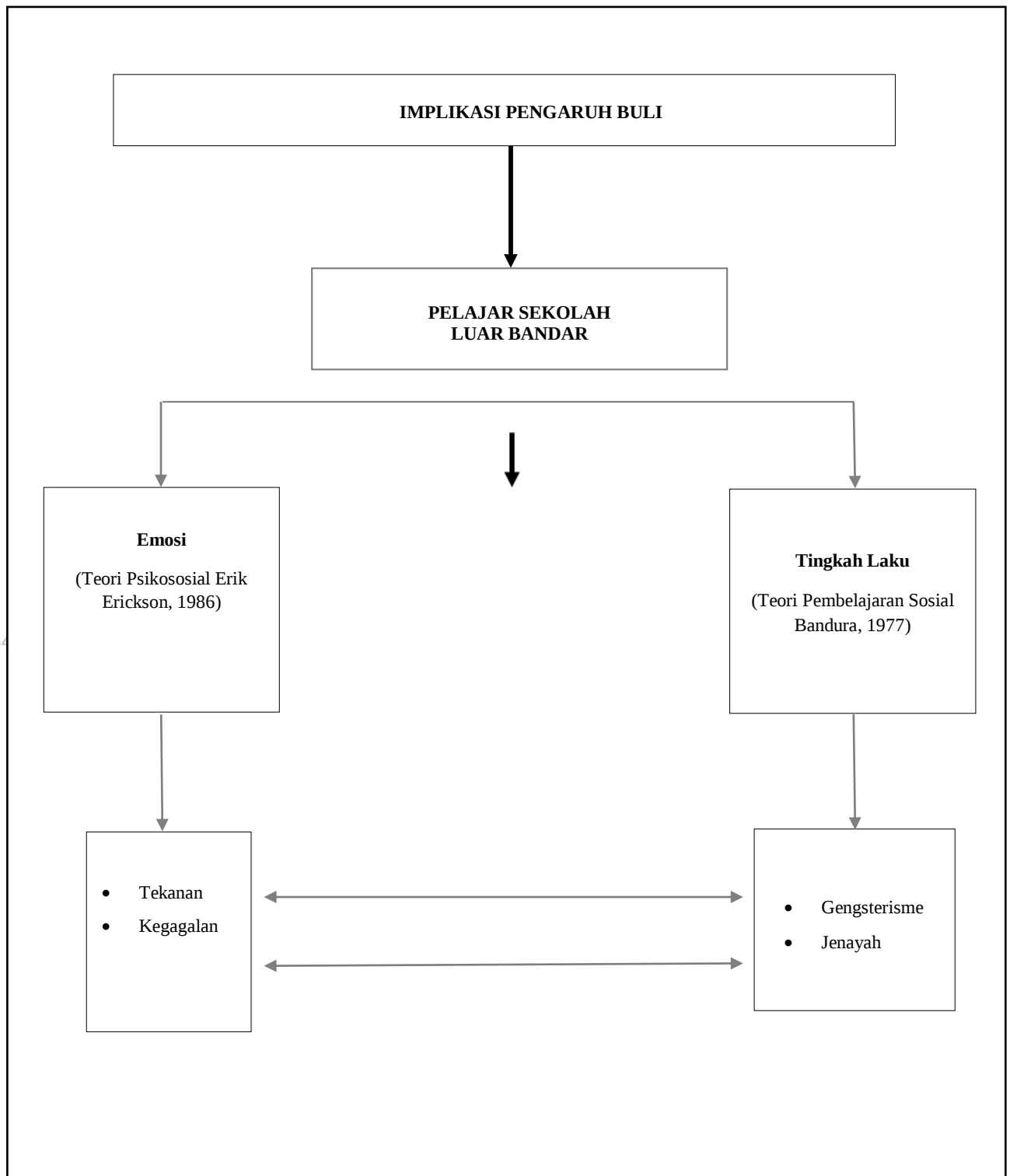

- ii. Apakah jenis jenis buli yang lazim mempengaruhi emosi pelajar sekolah menengah di luar bandar?
- iii. Apakah jenis buli yang lazim mempengaruhi tingkah laku pelajar sekolah menengah di luar bandar?
- iv. Apakah implikasi jenis buli yang lazim terhadap emosi dan tingkah laku pelajar sekolah menengah di luar bandar?

1.5 Kerangka Kajian

Rajah 1.1. Kerangka Kajian

1.6 Kepentingan Kajian

Hasil kajian adalah penting bagi melihat senario tingkah laku buli di kalangan pelajar luar bandar dengan mengenal pasti kekerapan aktiviti, lokasi, siapa yang terlibat dan jenis perlakuan serta implikasinya. Selain itu, hasil kajian ini juga diharapkan dapat menunjukkan jalan kepada kaunselor dalam menyediakan program kaunseling yang bersesuaian terhadap pembuli dan mangsa buli. Selain dari itu, hasil kajian ini juga dapat memberikan ruang kepada mana-mana institusi dan organisasi pendidikan untuk membina modul dan kempen yang bersesuaian dengan persekitaran sekolah luar bandar dalam meningkatkan kesedaran diri dan mencegah aktiviti buli. Ianya akan dapat membantu guru dan pihak pentadbiran sekolah dalam mereka bentuk program yang bersesuaian untuk memberikan dan meningkatkan kesedaran terhadap implikasi budaya buli dalam kalangan pelajar. Ini adalah kerana program yang sedia ada tidak menampakkan keberkesanan dalam menangani kes buli yang semakin berleluasa dan masih di pandang sepi oleh pihak-pihak berkenaan.

Kajian ini penting untuk menimbulkan kesedaran kepada semua pihak yang terlibat dalam institusi pendidikan dan kemasyarakatan seperti pihak kementerian-kementerian dan jabatan-jabatan berkenaan, pentadbir, guru, ibu bapa dan murid memikul tanggungjawab yang besar dalam menentukan kejayaan generasi anak bangsa di masa hadapan serta bagi membantu pelajar yang terlibat dalam gejala buli. Gejala buli biarpun dilaporkan dalam nisbah yang kecil berbanding keseluruhan pelajar, namun kesannya amat serius. Gejala ini boleh menyebabkan kematian, trauma dan dorongan perlakuan jenayah dalam kalangan pelajar apabila mereka meniti ke alam dewasa.

Selain itu, kajian ini juga membolehkan tingkah laku buli lebih difahami daripada perspektif Teori Pembelajaran Sosial Bandura (1977) dan Teori Psikososial Erickson (1986). Hasil daripada kajian ini juga diharapkan akan dapat menjelaskan sejauh manakah faktor dalam kerangka Teori Pembelajaran Sosial mempengaruhi tingkah laku pelajar remaja, iaitu tingkah laku pelajar itu sendiri, pengaruh persekitaran dan interaksi kognitif. Bandura (1977) juga menjelaskan bahawa tingkah laku manusia sebagai timbal balik iaitu tingkah laku manusia adalah dikawal oleh individu melalui proses kognisi dan juga persekitaran melalui kejadian-kejadian yang berbentuk rangsangan sosial. Manakala Teori Psikososial Erickson (1986) berlaku pada usia antara 13 hingga 19 tahun ataupun dikenali sebagai alam remaja. Alam remaja merupakan satu proses transisi yang amat rumit terhadap remaja. Pada usia para pelajar berada pada peringkat sekolah menengah. Pada tahap ini para pelajar akan kerap mengalami krisis identiti. Oleh yang demikian, pemilihan peserta kajian adalah bersesuaian dengan Teori Psikososial Erickson (1986) yang membahaskan tentang perkembangan pelajar remaja. Memandangkan kes buli semakin menjadi-jadi, satu kajian tentang perkembangan kes buli akan dilakukan dalam persekitaran luar bandar berdasarkan persoalan kajian berkisar tentang faktor-faktor buli, jenis-jenis aktiviti buli dan implikasi buli terhadap pelajar luar bandar.

Hasil yang diperoleh daripada kajian ini juga diharapkan dapat membuka minda penyelidik lain bagi mengkaji isu ini secara lebih mendalam. Secara keseluruhannya, dapatan kajian ini memainkan peranan penting dalam mengkaji implikasi buli terhadap tingkah laku dan emosi dalam kalangan pelajar sekolah luar bandar. Perspektif yang lebih khusus dan mendalam mungkin boleh dijadikan landasan dalam kajian-kajian mendatang.

1.7 Batasan Kajian

Kajian kualitatif ini hanya melibatkan lima orang pelajar yang berusia di antara 13 hingga 17 tahun iaitu dari tingkatan satu sehingga tingkatan lima, dua orang guru disiplin dan dua orang guru kaunseling dari dua buah sekolah menengah di luar bandar dalam daerah Bentong. Peserta kajian yang terpilih adalah terdiri dalam kalangan pelajar yang pernah terlibat dan menjadi mangsa buli.

Faktor kejujuran dan ketepatan peserta kajian dalam menjawab protokol temu bual akan menghasilkan sebuah dapatan kajian yang berkualiti. Peserta kajian juga diberikan jaminan bahawa segala maklumat temu bual mereka dalam kajian ini adalah rahsia. Kesahan dan kebolehpercayaan dapatan kajian sangat bergantung kepada kejujuran dan keikhlasan jawapan yang diberikan.

1.8 Definisi Operasional

Definisi istilah berikut adalah berdasarkan konteks kajian ini sahaja.

1.8.1 Buli

Definisi ‘buli’ secara lebih jelas merujuk kepada seseorang murid yang lemah itu terdedah kepada tindakan yang negatif secara berulang kali oleh seorang pelajar atau kumpulan yang lebih dominan. Buli boleh berlaku dalam bentuk sentuhan fizikal, verbal atau beberapa jenis yang lain (Jamalsafri 2010). Dalam kajian ini buli merujuk kepada faktor-faktor penyebab berlakunya gejala buli, jenis-jenis buli dan implikasi

terhadap tingkah laku dan emosi mangsa buli dalam kalangan pelajar sekolah luar bandar. Kajian ini akan meneliti dari aspek perubahan emosi dan perubahan tingkah mangsa buli.

1.8.2 Mangsa Buli

Mangsa buli biasanya terdiri dalam kalangan orang yang lemah, penakut, mempunyai kekurangan dari segi fizikal seperti gemuk, dengan tujuan untuk menggertak, mencederakan, menakutkan oleh pembuli terhadap orang lain. Amin Al Haadi (2013) dalam kajiannya mendapati, mangsa buli merasakan dirinya dibuli disebabkan penampilan diri mereka yang tidak menarik, perhubungan dengan pelajar lain yang tidak baik, dan latar belakang keluarga yang miskin atau mempunyai nama yang ganjil. Perbuatan buli yang berlaku dalam kalangan pelajar boleh mendatangkan kesan sehingga menjejaskan kesihatan seperti menghadapi masalah dalam tabiat makan dan berat badan, mendatangkan kecederaan fizikal, kecederaan kekal termasuk maut, pengasingan daripada sosialisasi, menjejaskan kualiti akademik dan menghadapi masalah dalam membina hubungan sosialisasi dengan komuniti sekolah serta mendatangkan masalah kesihatan mental (Junainor Hassan, Salleh Abd Rashid, Suliadi Firdaus Sufahani & Mohd Kasturi Nor Abd Aziz, 2016).

1.8.3 Emosi

Schneider, Smith, dan O'Donnell (2013) menjelaskan bahawa emosi dalam konteks kajian ini merujuk kepada bentuk perasaan yang dialami oleh mangsa buli seperti

menghadapi kesukaran seperti rendah diri, perasaan cemas, tekanan dan kebimbangan, masalah hubungan sosial, mengasingkan diri dari masyarakat, bersifat agresif, dan kesan yang paling teruk sehingga ada yang membunuh diri. Dalam kajian ini akan menghuraikan secara mendalam tentang implikasi buli dari aspek tahap emosi dalam kalangan pelajar sekolah luar bandar.

1.8.4 Tingkah Laku

Menurut Buerah Tunggak, Shanah Ngadi, Hamimah Abu Naim (2015), perlakuan buli merupakan tingkah laku yang agresif dilakukan secara berulang kali terhadap orang lain secara individu atau kumpulan. Dalam konteks kajian ini tingkah laku buli adalah merujuk kepada tingkah laku mangsa yang telah dibuli secara fizikal dan mental. Tingkah laku buli ini boleh berlaku dalam berbagai-bagai bentuk sama ada fizikal ataupun mental. Terdapat tingkah laku buli yang mendatangkan kecederaan ataupun kematian terhadap mangsa buli. Terdapat berbagai-bagai tingkah laku buli seperti seperti mengejek, pemulauan, ugutan, penderaaan dan memukul. Amin Al Haadi (2013) pula merumuskan buli ialah tingkah laku ganas yang membawa kesan negatif yang mendalam kepada mangsa yang lemah dan tidak sama pengaruh atau kuasa berbanding pembuli.

1.8.5 Pelajar Sekolah Menengah Luar Bandar

Menurut Kamus Dewan Edisi Empat (2013), pelajar bermaksud murid seseorang atau anak yang sedang belajar atau berguru di sesebuah sekolah. Manakala sekolah

menengah luar bandar pula ditakrifkan sebagai terletak di kawasan yang bersempadan dengan kawasan yang diwartakan(bandar) dan terlibat dengan aktiviti ekonomi berasaskan pertanian dengan jumlah penduduk yang kurang dari 10000 orang (Jabatan Perangkaan Malaysia, 2000). Dalam kajian ini kawasan luar bandar adalah berdasarkan takrifan yang dibuat oleh Kementerian Pelajaran Malaysia (2005).

1.9 Kesimpulan

Kajian ini bertujuan untuk mengenalpasti faktor pelajar dibuli, jenis-jenis buli yang lazim berlaku dalam kalangan pelajar dan implikasi buli terhadap emosi dan tingkah laku dalam kalangan pelajar sekolah menengah di luar bandar. Latar belakang masalah buli di sekolah pada masa kini telah dibincangkan, bagi mengenal pasti objektif, persoalan dan hipotesis kajian. Kerangka model kajian juga telah dibincangkan dalam bab ini, dan bab seterusnya akan melihat dan memaparkan beberapa hasil kajian lepas tentang tingkah laku buli sama ada dari dalam negeri atau luar negeri.

